

Dosarul nr. 2rac-168/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Centru (jud. O. Dvornic)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Bostan, V. Negru, G. Dașchevici)

DECIZIE

21 iulie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Mariana Pitic
Nina Vascan
Anatolie Țurcan
Ala Cobăneanu

examinând recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Fim-Construction”, reprezentată de avocatul Eduard Digore

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Societății cu Răspundere Limitată „Fim-Construction”, reprezentată de avocatul Eduard Digore împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil și repararea prejudiciului material suportat prin comiterea infracțiunii

împotriva deciziei din 19 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Fim-Construction”, admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, casată hotărârea din 25 iulie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru și emisă o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost respinsă

constată:

La 6 iunie 2018, SRL „Fim-Construction”, reprezentată de avocatul Eduard Digore a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil și repararea prejudiciului material suportat prin comiterea infracțiunii.

În motivarea acțiunii a invocat că la 15 septembrie 2009, ÎCS „Fim-Construction”, în persoana administratorului Manzo Prisco, a înregistrat la Comisariatul de poliție Botanica o plângere privind sustragerea de către persoane necunoscute a unor părți componente din imobilul din str. XXXXX or. XXXXX mun. XXXXX, aflată în proprietatea ÎCS „Fim-Construction” SRL, evaluată la suma totală de 500 000 de euro.

A comunicat că, deoarece nu a primit răspuns la plângerea depusă, în termenul legal, apărătorul a depus ulterior două plângeri referitoare la inacțiunile organului de urmărire penală.

Astfel, din motive neimputabile victimei, urmărirea penală a fost începută cu întârziere, peste aproximativ 6 luni din momentul sesizării, adică la 22 martie 2010, deși în acest caz potrivit prevederilor art. 274 alin. (1) CPP, organul de urmărire penală trebuia să emită o decizie asupra actului de sesizare în cel mult 30 zile.

La 6 august 2010, prin ordonanța procurorului în Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău, a fost dispusă suspendarea urmăririi penale pe cauza penală nr. 2010428030, până la stabilirea persoanei care urmează a fi pusă sub învinuire.

La 3 iunie 2011, a fost dispusă reluarea urmăririi penale, deoarece nu a fost audiat în calitate de reprezentant al părții vătămate Manzo Prisco.

La 19 octombrie 2011, procurorul în Procuratura Botanica mun. Chișinău, a dispus începerea urmăririi penale pe faptul sustragerii de pe teritoriul construcției nefinisate a fabricii de piele care aparține ÎCS „Fim-Construction” SRL din mun. Chișinău or. Dobrogea str. Schinoasa 16, bucăților de ferme de beton armat în număr de 40, în sumă totală de 200 000 de lei.

În ordonanța respectivă a fost menționat că intervenția poliției a zădărnicit consumarea infracțiunii de furt în acest caz.

La 19 octombrie 2011, Manzo Prisco a fost recunoscut în calitate de reprezentat al victimei și părții civile ÎCS „Fim-Construction” SRL.

La 24 noiembrie 2011, cauzele penale nr.2010428030 și nr. 2011428066 au fost conexate într-o procedură unică, fiindu-le atribuit nr. 2010428030.

La 17 august 2012, a depus la Judecătoria Botanica mun. Chișinău o cerere de accelerare a urmăririi penale, care a fost examinată într-un termen excesiv de 48 zile, deși art. 20 alin. (5) CPP prevede termenul de 5 zile pentru examinarea cererilor de accelerare a urmăririi penale.

La 4 octombrie 2012, a fost emisă încheierea judecătorului de instrucție a Judecătoriei Botanica mun. Chișinău, prin care cererea de accelerare a fost respinsă.

La 27 februarie 2015, a fost dispusă scoaterea de sub urmărire penală a învinuitului Mihail Zlotea pe motiv că fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii și suspendarea urmăririi penale.

Nefiind de acord cu ordonanțele emise, respectând procedura prealabilă, a menționat reclamanta că a depus o plângere în adresa judecătorului de instrucție.

Altfel, la 18 iunie 2015, judecătorul de instrucție al Judecătoriei Botanica mun. Chișinău, a admis plângerea avocatului ÎCS „Fim-Construction” SRL și a declarat nule ordonanțele din 27 februarie 2015 și din 21 mai 2015, dispunând reluarea urmăririi penale și obligarea procurorului să lichideze toate încălcările admise.

În consecință, la 18 iunie 2015, Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău, prin ordonanță a dispus reluarea urmăririi penale pe cauza penală nr. 2010428030.

Ulterior, la 22 octombrie 2015, Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău a dispus repetat scoaterea de sub urmărire penală a lui Mihail Zlotea și suspendarea procesului.

Ca urmare, la 4 ianuarie 2016, apărătorul a atacat ordonanțele emise cu o plângere judecătorului de instrucție.

La 2 martie 2016, prin încheierea judecătorului de instrucție din cadrul Judecătoriei Botanica mun. Chișinău, a fost admisă plângerea apărătorului și au fost declarate nule ordonanțele de scoatere de sub urmărire penale a învinuitului Mihail Zlotea din 22 octombrie 2015 și de suspendare a urmăririi penale din aceeași dată, precum și ordonanța procurorului ierarhic superior care a respins plângerea avocatului.

A remarcat că, deși plângerea a fost admisă la 2 martie 2016, examinarea a avut loc o perioadă ce depășește 36 zile, adică peste termenul legal prevăzut la art. 313 alin. (4) CPP.

În conținutul încheierii emise, instanța de judecată a reținut că procuratura și organul de urmărire penală nu s-au conformat încheierii din 18 iunie 2015 a Judecătoriei Botanica mun. Chișinău, fiind efectuată doar o singură acțiune procesuală, nefiind lichidate lacunele stabilite într-o hotărâre judecătorească definitivă. Ordonanțele contestate sunt neîntemeiate.

La 21 iunie 2016, la Judecătoria Botanica mun. Chișinău a fost depusă o cerere de accelerare a urmăririi penale pe cauza nr. 2010428030, care a fost examinată într-un termen ce depășește termenul de 5 zile prevăzut de CPP.

Totuși, prin încheierea din 5 iulie 2016 a Judecătoriei Botanica mun. Chișinău, a fost admisă cererea de accelerare a urmăririi penale nr. 2010428030, fiind constatată încălcarea termenului rezonabil al urmăririi penale (mai bine de 5 ani), fiind stabilită data de 5 august 2016 până la care procuratura ar fi trebuit să emită o decizie pe acest caz, nu înainte de realizarea tuturor măsurilor necesare pentru cercetarea completă și obiectivă a cauzei penale.

Contrar acestei hotărâri, la 16 decembrie 2016, de către Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău a fost emisă o altă ordonanță, prin care a fost dispusă scoaterea de sub urmărire a lui Mihail Zlotea și suspendarea urmăririi penale.

La 26 aprilie 2017, apărătorul întreprinderii a depus plângere judecătorului de instrucție împotriva ordonanțelor din 16 decembrie 2016.

Astfel, la 29 mai 2017, prin încheierea judecătorului de instrucție din cadrul Judecătoriei Chișinău sediul central, a fost dispusă anularea ordonanțelor din 16 decembrie 2016 privind scoaterea de sub urmărire a lui Mihail Zlotea și suspendarea urmăririi penale.

A subliniat că plângerea apărătorului a fost examinată într-un termen ce depășește cu aproximativ două luni termenul de 10 zile prevăzut la art. 313 alin. (4) CPP, din motive neimputabile părții vătămate.

A reiterat că, la emiterea încheierii din 29 mai 2019, judecătorul de instrucție a reținut precum că procurorul și organul de urmărire penală nu s-au conformat pe deplin indicațiilor încheierii judecătorului de instrucție din 2 martie 2016, deoarece după emiterea hotărârii a fost efectuată doar o singură acțiune procesuală și anume expertiza judiciară și astfel în cadrul procesului penal nu au fost lichidate lacunele stabilite printr-o hotărâre judecătorească definitivă, nu a fost realizat scopul procesului penal și nu au fost stabilite circumstanțele în legătură cu care a fost pornită urmărirea penală.

Potrivit încheierii din 29 mai 2017, procuratura nu se conformează hotărârilor instanței de judecată, încălcând în așa mod accesul la justiție, drept prevăzut de art. 19 CPP, art. 20 din Constituția Republicii Moldova și art. 6 din CEDO.

A mai notat că, deși procuratura a declarat recurs împotriva încheierii din 29 mai 2017, la 2 august 2017, Curtea de Apel Chișinău a respins cererea de recurs depusă împotriva încheierii din 29 mai 2017a Judecătoriei Chișinău sediul central.

La fel, a evidențiat reclamanta că termenul urmăririi penale în cauza penală nr. 2010428030 a fost prelungit de nenumărate ori prin ordonanțele din 22 aprilie 2010, 21 mai 2010, 21 iunie 2010 și 21 iulie 2010.

Drept temei pentru aceste prelungiri a servit argumentul „este necesar de efectuat acțiuni de urmărire penală și anume de identificat persoanele care au comis infracțiunea dată, de ai recunoaște în calitate de bănuți și de audiat referitor la cazul dat”.

De asemenea, drept temei de prelungire a termenului urmăririi penale în baza ordonanțelor din 25 iulie 2011, 22 august 2011 și 23 septembrie 2011 a servit argumentul „de efectuat o serie de acțiuni de urmărire penală și anume de audiat partea vătămată”.

Drept temei pentru prelungirea termenului urmăririi penale în baza ordonanțelor din 25 octombrie 2011, 25 noiembrie 2011 și 25 ianuarie 2012 a servit argumentul „este necesar de numit expertiza merceologică”.

Totodată, a specificat că un alt temei pentru care la fel de nenumărate ori a fost prelungit termenul urmăririi penale a servit argumentul privind necesitatea stabilirii factorilor de decizie ai SRL „Mavnis Com”, de stabilit locul aflării Margaretei Mangir și alte acțiuni de urmărire penală.

Un alt temei pentru prelungirea termenului urmăririi penale servit același argument, necesitatea efectuării mai multor acțiuni de urmărire penală.

A precizat că, pe parcursul efectuării urmăririi penale, au fost emise mai multe încheieri ale judecătorului de instrucție și anume la 18 iunie 2015, 2 martie 2016 și 29 mai 2017, prin care ordonanțele procurorului de scoatere de sub urmărire penală și suspendare a urmăririi penale din 27 februarie 2015, 22 octombrie 2015 și respectiv 16 decembrie 2017 au fost anulate ca fiind ilegale și neîntemeiate.

A învederat că judecătorii de instrucție au constatat că a fost îngădit dreptul de acces la justiție al ÎCS „Fim-Construction” SRL.

Așadar, în încheierea din 2 martie 2016, a fost constatat că omisiunile admise în efectuarea urmăririi penale, constatate prin încheierea din 18 iunie 2015, nu au fost înlăturate.

Prin încheierea din 29 mai 2017 a judecătorului de instrucție, a fost constatat că omisiunile admise în efectuarea urmăririi penale, constatate în încheierea din 2 martie 2016, nu au fost înlăturate de organul de urmărire penală.

A considerat că încetineala cu care s-a desfășurat urmărirea penală este imputabilă procuraturii, întrucât a ales să nu se conformeze încheierilor instanțelor de judecată și nu a lichidat încălcările constatate de către judecătorii de instrucție.

A mai relatat că la 14 noiembrie 2017, procurorul Taisia Gonciar repetat a emis ordonanța privind scoaterea de sub urmărire penală a lui Mihail Zlotea și iarăși cu suspendarea urmăririi penale pe cauza penală nr. 2010428030.

De această dată, procurorul de caz a copiat declarațiile martorilor, deși în ordonanța din 16 decembrie 2016 doar a enumerat martorii care au fost audiați, iar în ordonanța de scoatere de sub urmărire penală din 14 noiembrie 2017, procurorul a făcut referire la concluziile a două rapoarte de expertiză, însă, nu a motivat relevanța și concludența acestora în cauza penală enunțată.

Astfel, a indicat că în conținutul ordonanței, procurorul a menționat că „la moment nu este posibil de a răspunde la întrebarea dacă a fost textul din chitanța nr. 105 scris de Amon Azimov, Mihail Zlotea sau Serghei Zlotea, deoarece este nevoie de mostre suplimentare” iar în final a menționat „posibilitățile acumulării probelor suplimentare au fost epuizate”.

Aceasta este o constatare care nu este veridică, deoarece procurorul nu a indicat de ce este imposibil de prezentat mostre suplimentare.

Așadar, procurorul de caz se contrazice, întrucât pe de o parte a indicat că pentru a oferi răspunsuri cui aparține scrisul din chitanță este nevoie de mostre suplimentare, iar pe de altă parte a concluzionat că toate măsurile în vederea obținerii probelor suplimentare au fost întreprinse și a evitat să menționeze care anume acțiuni de urmărire penală au fost întreprinse de la emiterea încheierii din 29 mai 2017 a Judecătorei Chișinău sediul central, în vederea lichidării încălcărilor identificate de judecătorul de instrucție și în vederea acumulării probelor obiective, pertinente, concludente și suficiente care ar putea fi puse la baza unei concluzii de învinuire.

A considerat ÎCS „Fim-Construction” SRL că în cadrul urmăririi penale a fost încălcat dreptul său la respectarea termenului rezonabil al urmăririi penale, având în vedere că urmărirea penală a durat aproximativ opt ani și nouă luni, fiind astfel încălcate prevederile art. 20 CPP, art. 6 § 1 și art. 13 din CEDO, astfel încât nu a dispus de un recurs efectiv.

Cu referire la prevederile art. 219 alin. (5) CPP, a invocat că în dosarul penal nr. 2010428030, Mazo Prisco, administrator al ÎCS „Fim-Construction” SRL a fost recunoscut în calitate de parte civilă la 19 octombrie 2011.

Perioada care trebuie luată în calcul pentru aprecierea termenului rezonabil al urmăririi penale este de aproximativ opt ani.

Reclamanta a pretins de asemenea violarea dreptului la protecția proprietății prin prisma art.1 al Protocolului nr.1 la Convenție, ca urmare a unor deficiențe serioase ale urmăririi penale, inițiate în baza plângerii sale privind sustragerea de bunuri și a omisiunii autorităților responsabile în realizarea obligației pozitive în vederea desfășurării unei anchete eficiente și prompte.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 5, 33, 85, 166 CPC, art. 6 § 1 din CEDO, art.1 al Protocolului nr.1 la Convenție, Legii nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

A solicitat admiterea acțiunii, constatarea încălcării dreptului la un termen rezonabil de examinare a procesului prevăzut la art. 6 §1 din CEDO în cadrul dosarului penal nr. 2010428030, încasarea din contul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul SRL „Fim-Construction” a sumei de 300 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral suportat pentru încălcarea termenului rezonabil al

urmăririi penale în cadrul dosarului penal nr. 2010428030, a sumei de 500 000 de euro cu titlu de prejudiciului material suportat prin comiterea infracțiunii, precum și a cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea protocolară din 21 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, a fost atrasă în proces în calitate de intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova.

Prin hotărârea din 25 iulie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, a fost admisă acțiunea parțial.

A fost constatat faptul încălcării dreptului SRL „Fim-Construction” la un termen rezonabil al procesului prevăzut la art. 6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale în cadrul dosarului penal nr. 2010428030.

A fost încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul SRL „Fim-Construction” prejudiciul moral cauzat prin încălcarea termenului rezonabil al urmăririi penale în cadrul dosarului penal nr. 2010428030, în sumă de 25 000 de lei. În rest, a fost respinsă acțiunea.

Prin decizia din 18 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, casată hotărârea din 25 iulie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Central și emisă o nouă hotărâre, prin care a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

Prin decizia din 28 octombrie 2020 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de SRL „Fim-Construction”, reprezentată de avocatul Eduard Digore, casată decizia din 18 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău.

Prin decizia din 19 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de SRL „Fim-Construction”, admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, casată hotărârea din 25 iulie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Central și emisă o nouă hotărâre, prin care a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

La 4 mai 2021, prin intermediul oficiului poștal, SRL „Fim-Construction”, reprezentată de avocatul Eduard Digore a declarat recurs împotriva deciziei din 19 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și casarea parțială a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În susținerea recursului a invocat dezacordul cu decizia recurată considerând-o neîntemeiată, deoarece a fost emisă cu încălcarea normelor de drept material, instanța de apel a apreciat arbitrar probele dosarului, eroare care a dus la încălcarea liberului acces la justiție și a depășit vădit limitele judecării apelului.

Instanța de apel a interpretat în mod eronat prevederile art. 2 din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, menționând eronat că SRL „Fim-Construction” avea în cadrul cauzei penale doar calitatea de parte vătămată și nu ar avea dreptul de a beneficia de repararea prejudiciului în baza acestei legi.

A evidențiat că Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 nu stabilește expres care participanți la proces pot solicita repararea prejudiciului și nici condițiile pe care eventual ei trebuie să le îndeplinească pentru a fi recunoscut dreptul încălcat.

Articolul 2 din legea menționată prevede că orice persoană care consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată cu asemenea cerere.

Astfel, instanța de apel a interpretat eronat acest articol când a respins integral acțiunea pe motivul ne înaintării acțiunii civile de către partea vătămată SRL „Fim-Construction”, deoarece norma legală enunțată nu impune obligația constituirii în calitate de parte civilă. Momentul constituirii în calitate de parte civilă servește pentru calcularea termenului rezonabil al urmăririi penale.

SRL „Fim-Construction” s-a prevalat de dreptul său cu caracter civil la 19 octombrie 2011, când a fost recunoscută în calitate de parte civilă prin ordonanța ofițerului de urmărire penală.

Prin această ordonanță de recunoaștere în calitate de parte civilă se atestă că persoana juridică a intentat acțiunea civilă și respectiv i s-a înmănat informația în scris, fiindu-i explicate drepturile și obligațiile reprezentantului părții civile.

Curtea Europeană a statuat că atunci când victima unei infracțiuni se constituie ca parte civilă în procesul penal, aceasta semnifică introducerea unei cereri în despăgubiri, chiar dacă ea nu a cerut, în mod expres, repararea prejudiciului suferit.

Aprecierea probelor de către instanța de apel a fost arbitrară, deoarece la materialele cauzei civile nu există probe care confirmă consecutivitatea ședințelor, planificarea unei ordini a ședințelor cu pauze îndelungate, SRL „Fim-Construction” invocând în special durata îndelungată a urmăririi penale de 8 ani și 9 luni, timp în care organul de urmărire penală a fost obligat de către judecătorul de instrucție să accelereze urmărirea penală și să efectueze acțiuni de urmărire penală pentru stabilirea adevărului.

Instanța de apel în mod neclar a ajuns la concluzia privind pretinsa existență a unor întâzieri inexplicabile din partea SRL „Fim-Construction”, amânări neîntemeiate, consecutivitatea ședințelor, planificarea unei ordini a ședințelor cu pauze îndelungate, din moment ce nu au fost prezentate careva probe care să confirme consecutivitatea ședințelor de judecată în fața judecătorului de instrucție, anexând doar probe care confirmau durata urmăririi penale și dispozițiile judecătorului de instrucție care obligau organul de urmărire penală să înlăture încălcarea drepturilor fundamentale ale reclamantei și să efectueze acțiuni de urmărire penală concrete în termen urgent pentru aflarea adevărului.

A considerat că stabilirea eronată a complexității majore a cauzei penale a fost posibilă doar ca rezultat al aprecierii arbitrare a probelor.

La materialele cauzei civile există probe incontestabile care confirmă că în cauza penală a fost constatată, prin încheieri judecătorești irevocabile, încălcarea termenului rezonabil al urmăririi penale, iar ignorarea acestor constatări reprezintă un arbitrar din partea instanței de apel, care încalcă grav dreptul SRL „Fim-Construction” la un proces echitabil.

Instanța de apel eronat a stabilit că în cadrul urmăririi penale SRL „Fim-Construction” ar fi avut doar calitatea de partea vătămată, iar această constatare eronată este în contradicție totală cu materialele cauzei, or, în speță, prin ordonanța din 19 octombrie 2011, ofițerul de urmărire penală, conducându-se de prevederile art. 61 CPP, a recunoscut SRL „Fim-Construction” în calitate de partea vătămată și civilă.

Prin aprecierea arbitrară a ordonanței din 19 octombrie 2011 de recunoaștere în calitate de parte vătămată și civilă, instanța de apel a încălcat dreptul de acces liber la justiție prevăzut de art. 20 din Constituție și la un proces echitabil prevăzut de art. 6 § 1 din CEDO.

La fel, instanța de apel din oficiu a invocat lipsa calității de parte civilă în calitate de temei de casare a hotărârii primei instanțe, adică s-a expus asupra pretențiilor care nu au fost criticate în cererea de apel, astfel depășind limitele judecării apelului depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și cel depus de SRL „Fim-Construction”.

La 17 mai 2021, în adresa Ministerului Justiției al Republicii Moldova a fost expediată copia cererii de recurs depusă de SRL „Fim-Construction”, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 55 vol. III).

Până la data stabilită pentru examinarea recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție nu a parvenit referința prin care intimatul să-și expună poziția față de temeiurile recursului.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 11 martie 2021, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire (f. d. 38 vol. III), fiind recepționată de către recurentă la 15 martie 2021, ceea ce se atestă prin mențiunea aplicată pe plicul de recepție a deciziei contestate, copia căruia este anexată la cererea de recurs (f. d. 50 vol. III).

Astfel, se constată că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 4 mai 2021 în termenul legal.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) lit. a) și c) CPC, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) CPC, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

După cum rezultă din materialele cauzei, SRL „Fim-Construction”, reprezentată de avocatul Eduard Digore înaintând acțiunea în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, a solicitat constatarea încălcării dreptului la un termen rezonabil de examinare a procesului prevăzut la art. 6 §1 din CEDO în cadrul dosarului penal nr. 2010428030, încasarea din contul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul SRL „Fim-Construction” a sumei de 300 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral suportat pentru încălcarea termenului rezonabil al urmăririi penale în cadrul dosarului penal nr. 2010428030, a sumei de 500 000 de euro cu titlu de prejudiciul material suportat prin comiterea infracțiunii, precum și a cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a admis acțiunea parțial, a constatat faptul încălcării dreptului SRL „Fim-Construction” la un termen rezonabil al procesului prevăzut la art. 6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale în cadrul dosarului penal nr. 2010428030 și a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul SRL „Fim-Construction” prejudiciul moral cauzat prin încălcarea termenului rezonabil al urmăririi penale în cadrul dosarului penal nr. 2010428030, în sumă de 25 000 de lei. În rest, a respins acțiunea ca neîntemeiată.

Judecând apelurile declarate de SRL „Fim-Construction” și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, instanța de apel prin decizia din 19 ianuarie 2021, a respins apelul declarat de SRL „Fim-Construction”, a admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a casat hotărârea primei instanțe și a emis o nouă hotărâre, prin care a respins acțiunea ca neîntemeiată.

Întru consolidarea soluției adoptate, instanța de apel a conchis că în speța dată, sub niciun aspect nu se atestă din partea organului de urmărire penală sau a instanței judecătorești acțiuni de tergiversare a termenului rezonabil de efectuare a urmăririi penale și de examinare a cererilor/plângerilor depuse de partea vătămată, odată ce participanții procesului au cerut să dispună pe măsură de realizarea drepturilor lor procedurale prevăzute de Codul de procedură penală, iar organul de urmărire penală și instanța de judecată, deținând obligația pozitivă de a nu împiedica și respectiv de a crea condiții egale pentru toți participanții în proces pentru realizarea deplină a acestor drepturi, pornind de la respectarea principiului egalității armelor.

Totodată, instanța de apel a precizat că art. 6 § 1 din Convenție, sub aspectul său penal, poate fi invocat numai de persoana căreia i s-a înaintat o acuzație. O excepție constituie situația când victima unei infracțiuni pretinde durata nerezonabilă a procedurilor penale în legătură cu imposibilitatea soluționării aspectului civil, și anume examinarea excesiv de lungă a acțiunii sale civile în cadrul

procedurilor penale, pe când SRL „Fim-Construction” nu a depus acțiune civilă în cadrul procesului penal intentat în baza plângerilor sale.

Prin urmare, SRL „Fim-Construction” în asemenea circumstanțe nu poate invoca cauzarea unui prejudiciu și respectiv recuperarea acestui prejudiciu prin încălcarea dreptului său la efectuarea urmăririi penale în termeni rezonabili, în baza Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Instanța de recurs constată, însă, că, deși la soluționarea cauzei au fost stabilite pe deplin circumstanțele care au importanță pentru judecarea cauzei în fond, concluziile instanței de apel cu privire la netemeinicia hotărârii primei instanțe rezultă din aplicarea greșită și interpretarea eronată a normelor de drept material aplicabile la caz, precum și aprecierea incorectă a probelor prezentate.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs remarcă că într-adevăr în materia pretinselor violări a duratei procedurilor penale, de regulă victimele, persoanele care au înaintat o sesizare, martorii, alte persoane participante în proces, în afară de acuzat (bănuț, învinuit, inculpat), nu pot pretinde încălcarea dreptului la durata nerezonabilă a procedurilor penale.

Cu alte cuvinte, articolul 6 § 1 din Convenție sub aspectul său penal, poate fi invocat numai de persoana căreia i s-a înaintat o acuzație.

O excepție însă, constituie situația când victima unei infracțiuni pretinde durata nerezonabilă a procedurilor penale în legătură cu imposibilitatea soluționării aspectului civil, și anume examinarea excesiv de lungă a acțiunii sale civile în cadrul procedurilor penale.

După cum se constată la caz, prin ordonanța ofițerului de urmărire penală al SUP a CPS Botanica mun. Chișinău din 19 octombrie 2011, Manzo Prisco a fost recunoscut în calitate de reprezentant al victimei și părții civile a SRL „Fim-Construction”, în cauza penală nr. 2010428030 (f. d. 25 -26 vol. I).

La acest segment este de remarcat jurisprudența CtEDO, care a statuat că *atunci când victima unei infracțiuni se constituie parte civilă în procesul penal, aceasta semnifică introducerea unei cereri în despăgubiri, chiar dacă ea nu a cerut în mod expres repararea prejudiciului suferit* (cauza *Moreira de Azevedo vs Portugalia*, din 23 octombrie 1990, paragraf 67).

Astfel fiind, de la constituirea ca parte civilă până la încheierea procedurii penale, aspectul civil rămâne strâns legat de desfășurarea procedurii penale (cauza *Calvelli și Ciglio vs Italia* din 17 ianuarie 2002 pct. 62).

Ca urmare, prima instanță justificat a constatat că în situația în care SRL „Fim-Construction”, în temeiul art. 219 CPP, a fost recunoscută în calitate de parte civilă în procesul penal nr. 2010428030, chiar dacă, nu a introdus o acțiune civilă în acest sens și nu a cerut în mod expres repararea prejudiciului suferit, SRL „Fim-Construction” este îndreptățită de a pretinde încălcarea termenului rezonabil la desfășurarea urmăririi penale.

Or, după cum menționează CtEDO în jurisprudența sa, latura civilă este strâns legată de cea penală, ca urmare, atât timp cât se tergiversează urmărirea penală, partea civilă nu-și poate revindeca dreptul în contextul laturii civile.

Ca consecință, aceste constatări resping argumentul Ministerului Justiției al RM, cât și reținerea instanței de apel de respingere a acțiunii, precum că SRL „Fim-Construction” nu a înaintat nicio acțiune civilă în procesul penal.

Mai cu seamă că ordonanța ofițerului de urmărire penală al SUP a CPS Botanica mun. Chișinău din 19 octombrie 2011, prin care Manzo Prisco a fost recunoscut în calitate de reprezentant al victimei și părții civile a SRL „Fim-Construction” este în vigoare și nu a fost contestată.

În conexiunea celor relatate, instanța de recurs conchide că instanța de apel într-un mod eronat a concluzionat că SRL „Fim-Construction” nu poate fi considerată victima violării art. 6 § 1 din Convenție, sub aspectul termenului rezonabil de desfășurare a urmăririi penale.

În consecutivitatea celor descrise, se vor nota prevederile art. 2 alin. (1) și (2) a Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, potrivit cărora orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare *reclamant*).

În conformitate cu art. 20 alin. (1) și (2) CPP, urmărirea penală și judecarea cauzelor penale se face în termene rezonabile. Criteriile de apreciere a termenului rezonabil de soluționare a cauzei penale sunt: 1) complexitatea cazului; 2) comportamentul participanților la proces; 3) conduita organului de urmărire penală și a instanței de judecată; 3¹) importanța procesului pentru cel interesat;

Iar aliniatul (4) al aceluiaș articol statuează că respectarea termenului rezonabil la urmărirea penală se asigură de către procuror, iar la judecarea cazului – de către instanța respectivă.

La fel, Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale la art. 6 § 1 statuează că orice persoană are dreptul de a-i fi examinată cauza în mod echitabil, public și într-un termen rezonabil, de către un tribunal independent și imparțial, stabilit prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa.

Respectiv, cerința ca examinarea cauzei să se facă într-un termen rezonabil, trebuie raportată la fiecare caz în parte, luând în considerare durata procedurii, natura pretențiilor, complexitatea procesului, comportamentul autorităților competente și al părților, dificultatea dezbaterilor, aglomerarea rolului instanței precum și exercitarea căilor de atac.

Perioada care urmează a fi luată în considerație la caz.

Din materialele cauzei, precum și din raportul prezentat de procurorul adjunct al Procurorului-șef a Procuraturii mun. Chișinău, șef al Oficiului Botanica, Marcel Cimbir, se constată cu certitudine că la 15 septembrie 2009, SRL „Fim-Construction”, în persoana administratorului Manzo Prisco, a înregistrat la Comisariatul de poliție Botanica o plângere privind sustragerea de către persoane necunoscute a unor părți componente din imobilul din str. XXXXX or. XXXXX mun. XXXXX, aflată în proprietatea SRL „Fim-Construction”, evaluată la suma totală de 500 000 de euro (f. d. 13-14 vol. I).

La 22 martie 2010 de către Procuratura sectorului Botanica municipiul Chișinău a fost pornită cauza penală nr. 2010428030, conform semnelor componente ale infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (5) Cod penal.

În cadrul urmăririi penale s-a stabilit că în perioada anilor 2006-2009, persoane necunoscute, prin acces liber, au demontat și au sustras părți componente ale unui imobil amplasat în mun. Chișinău or. Sîngera str. Industrială 7, evaluate la prețul de 500 000 de euro, ceea ce conform ratei oficiale de schimb valutar stabilite de Banca Națională a Moldovei constituie 7 988 100 de lei, bunuri ce aparțineau SRL „Fim Construction”, după care cu bunurile sustrate, persoanele neidentificate au părăsit locul comiterii infracțiunii, cauzând părții vătămate un prejudiciu material considerabil.

Prin ordonanța procurorului în Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău din 6 august 2010, a fost dispusă suspendarea urmăririi penale în cauza penală nr. 2010428030 până la stabilirea persoanei care urmează a fi pusă sub învinuire (f. d. 22 vol. I).

În temeiul ordonanței din 3 iunie 2011 a procurorului adjunct în Procuratura mun. Chișinău, a fost reluată urmărirea penală nr. 2010428030, deoarece nu a fost audiat în calitate de reprezentant al părții vătămate Manzo Prisco (f. d. 23 vol. I).

La 19 octombrie 2011, de către Procuratura sectorului Botanica municipiului Chișinău a fost pornită cauza penală nr. 20114280066, conform semnelor componente ale infracțiunii prevăzute de art. 27, 186 alin. (5) Cod penal.

În cadrul urmăririi penale s-a stabilit că la 29 mai 2011, aproximativ la ora 10:30, persoane neidentificate de către organul de urmărire penală, având intenția de a sustrage pe ascuns bunurile altei persoane în proporții deosebit de mari, echipându-se cu trei camioane, unul de model „MAZ” altul de model „MAN” și o autobasculantă de model „Coles”, s-au deplasat pe teritoriul construcției nefinisate a fabricii de piele care aparține SRL „Fim-Construction” și care se află în spatele SA „Moldcarton” din str. XXXXX or. XXXXX mun. XXXXX, de unde au încercat să sustragă pe ascuns 40 bucăți de ferme de beton armat în valoare de 200 000 de lei, care aparțineau SRL „Fim-Construction”, însă nu și-au dus intențiile până la capăt din motive independente de voința lor, deoarece au intervenit colaboratorii de poliție.

Astfel, la 24 noiembrie 2011, cauzele penale sus menționate au fost conexe, fiind atribuit numărul de bază a cauzei penale 2010428030.

În cadrul urmăririi penale pe marginea cauzei penale nr. 2010428030 au fost efectuate un șir de acțiuni de urmărire penală, în vederea stabilirii adevărului și

persoanelor care au comis infracțiunea. A fost efectuată acțiunea de urmărire penală, cercetarea la fața locului, au fost audiați un șir de martori, a fost efectuate interpelări la mai multe instituții de stat, au fost date indicații referitor la acțiunile care urmează a fi întreprinse pe marginea urmăririi penale.

Prin ordonanța ofițerului de urmărire penală al SUP a CPS Botanica mun. Chișinău din 19 octombrie 2011, Manzo Prisco a fost recunoscut în calitate de reprezentant al victimei și părții civile a SRL „Fim-Construction”, pe cauza penală nr. 2010428030 (f. d. 25 -26 vol. I).

La 17 august 2012, SRL „Fim-Construction”, reprezentată de avocatul Eduard Digore a depus la Judecătoria Botanica mun. Chișinău o cerere de accelerare a urmăririi penale, care prin încheierea din 4 octombrie 2012 a judecătorului de instrucție a Judecătoriei Botanica mun. Chișinău, a fost respinsă (f. d. 28-31 vol. I).

La 6 decembrie 2012, Mihail Zlotea a fost recunoscut în calitate de bănuit în cauza penală nr. 2010428030.

Prin încheierea din 4 octombrie 2012 a Judecătoriei Botanica mun. Chișinău, a fost respinsă plângerea avocatului Eduard Digore înaintată în interesele SRL „Fim-Construction” privind accelerarea urmăririi penale.

La 5 martie 2013, prin ordonanța procurorului în Procuratura sectorului Botanica mun. Chișinău, în privința lui Mihail Zlotea a fost înaintată învinuirea în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 27, 186 alin. (5) Cod penal (f. d. 222 vol. I).

La 17 aprilie 2014, cauza penală nr. 2010428030 a parvenit în adresa Procuraturii Botanica mun. Chișinău, cu raportul organului de urmărire penală prin care a fost propusă scoaterea de sub urmărire penală a lui Mihail Zlotea și suspendarea urmăririi penale, însă, propunerea organului de urmărire penală nu a fost acceptată, urmare la care cauza penală a fost restituită pentru efectuarea acțiunilor de urmărire penală conform indicațiilor date de către procuror.

Prin ordonanțele procurorului în Procuratura sectorului Botanica mun. Chișinău din 27 februarie 2015, a fost scos învinuitul Mihail Zlotea de sub urmărire penală în cauza penală nr. 2010428030 și suspendată urmărirea penală pe cauza penală nr. 2010428030 până la identificarea persoanei care poate fi pusă sub învinuire (f. d. 229-233 vol. I).

Iar prin încheierea din 18 iunie 2015 a judecătorului de instrucție a Judecătoriei Botanica mun. Chișinău, a fost admisă plângerea avocatului Eduard Digore în interesele părții vătămate SRL „Fim-Construction” și declarate nule ordonanțele procurorului în Procuratura sectorului Botanica mun. Chișinău din 27 februarie 2015, cu obligarea Procuraturii Botanica mun. Chișinău să reia urmărirea penală pe cauza dată și să lichideze toate încălcările efectuate de către partea vătămată SRL „Fim-Construction”, cu restabilirea ultimei în drepturile sale procesuale (f. d. 237-242 vol. I).

La 18 iunie 2015, urmărirea penală pe marginea cauzei penale nr. 2010428030 a fost reluată.

Prin ordonanțele procurorului în Procuratura sectorului Botanica mun. Chișinău din 22 octombrie 2015, a fost scos de sub urmărire penală învinuitul Mihail Zlotea și urmărirea penală a fost suspendată (f. d. 43-47 vol. II).

Iar prin încheierea din 2 martie 2016 a judecătorului de instrucție a Judecătoriei Botanica mun. Chișinău, a fost admisă plângerea părții vătămate SRL „Fim-Construction” și declarate nule ordonanțele procurorului în Procuratura sectorului Botanica mun. Chișinău din 22 octombrie 2015, cu remiterea materialelor cauzei în adresa Procuraturii Botanica mun. Chișinău pentru reluarea urmăririi penale și lichidarea încălcărilor stabilite (f. d. 53-56 vol. II).

Prin încheierea din 5 iulie 2016 a judecătorului de instrucției a Judecătoriei Botanica mun. Chișinău, a fost admisă cererea avocatului Eduard Digore în interesele SRL „Fim-Construction” privind accelerarea urmăririi penale (f. d. 63-65 vol. II).

Se mai constată că în cadrul urmăririi penale, suplimentar au fost efectuate un șir de acțiuni de urmărire penală, au fost colectate monstre și numită expertiza grafoscopică.

Este cert și faptul că prin ordonanțele procurorului în Procuratura sectorului Botanica mun. Chișinău din 16 decembrie 2016, a fost scos de sub urmărire penală învinuitul Mihail Zlotea și urmărirea penală a fost suspendată (f. d. 66-68 vol. II).

Iar prin încheierea din 29 mai 2017 a judecătorului de instrucție a Judecătoriei Chișinău sediul central, a fost admisă plângerea avocatului Eduard Digore în interesele SRL „Fim-Construction” și declarate nule ordonanțele procurorului în Procuratura sectorului Botanica mun. Chișinău din 16 decembrie 2016, cu remiterea materialelor cauzei în adresa Procuraturii Botanica mun. Chișinău pentru reluarea urmăririi penale și lichidarea încălcărilor stabilite (f. d. 78-82 vol. II).

Încheierea din 29 mai 2017 a judecătorului de instrucție a Judecătoriei Chișinău sediul central, a fost contestată de către Procuratura municipiului Chișinău Oficiul Botanica cu recurs la Curtea de Apel Chișinău.

În consecință, prin decizia din 2 august 2017 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins ca tardiv recursul procurorului în Procuratura mun. Chișinău of. Botanica (f. d. 83-87 vol. I).

Ulterior, prin ordonanțele procurorului în Procuratura sectorului Botanica mun. Chișinău din 12 septembrie 2017, a fost scos de sub urmărire penală învinuitul Mihail Zlotea și urmărirea penală a fost suspendată (f. d. 27-30 vol. II).

La 13 septembrie 2018, prin ordonanța procurorului adjunct al procurorului-șef al Procuraturii mun. Chișinău, șef al Oficiului Botanica, au fost anulate ordonanțele procurorului în Procuratura sectorului Botanica mun. Chișinău din 12 septembrie 2017 (f. d. 31-32 vol. II).

Prin ordonanțele procurorului în Procuratura sectorului Botanica mun. Chișinău din 14 noiembrie 2017, a fost scos de sub urmărire penală învinuitul Mihail Zlotea și urmărirea penală a fost suspendată, ordonanțe care nu a fost contestate (f. d. 33-38 vol. II).

Ca urmare a informației relatate, instanța de recurs notează că caracterul rezonabil al duratei procesului trebuie evaluat în lumina circumstanțelor cauzei, în special a criteriilor de apreciere a termenului rezonabil cum sunt: complexitatea cauzei, comportamentul părților, precum și miza (interesul) pentru reclamant (a se vedea, *Frydlender v. France* [GC], nr. 30979/96, §43, ECHR 2000-VII și *Cravenco v. Moldova*, nr. 13012/12, 15 ianuarie 2008).

Aici instanța de recurs notează că în durata procedurilor penale cu certitudine se includ proceduri de urmărire penală, iar odată identificată perioada de referință sau data curgerii termenului atunci când procedurile sunt încă pendinte, aprecierea rezonabilității timpului procedurilor se face potrivit aceluiași criterii (miza pentru reclamant; comportamentul părților în proces, complexitatea cauzei, etc.).

Complexitatea cauzei.

Din punct de vedere a complexității, Colegiul consideră că cauza penală intentată la plângerea SRL „Fim-Construction”, nu este una complexă, care vizează investigarea de către organul de urmărire penală a sustragerii de către persoane necunoscute a unor componente din imobilul ce aparține SRL „Fim-Construction”.

Comportamentul părților.

În ceea ce privește conduita autorităților naționale, Colegiul notează că urmărirea penală în cauza penală nr.2010428030 de nenumărate ori a fost prelungită prin ordonanțele organului de urmărire penală pe motivul necesității efectuării acțiunilor de urmărire penală și anume de identificare a persoanelor care au comis infracțiunea dată, de a-i recunoaște în calitate de bănuți și de ai audia referitor la cazul dat.

La fel, un alt temei de prelungire de nenumărate ori a termenului urmăririi penale în baza ordonanțelor procurorului în Procuratura Botanică mun. Chișinău, a constituit necesitatea numirii expertizei merceologice, precum și necesitatea efectuării mai multor acțiuni de urmărire penală, fără însă a fi identificate, care sunt acestea (f. d. 88-135 vol. I).

Importante, sub aspectul dat, sunt și încheierile judecătorului de instrucție a Judecătoriei Botanică mun. Chișinău din 18 iunie 2015, 2 martie 2016, 29 mai 2017 prin care ordonanțele procurorului de scoatere de sub urmărire penală și suspendare a urmăririi penale din 27 februarie 2015, 22 octombrie 2015 și respectiv 16 decembrie 2017, au fost anulate ca fiind neîntemeiate, cu obligarea Procuraturii Botanică mun. Chișinău să reia urmărirea penală pe cauza dată și să lichideze toate încălcările stabilite.

În același timp, în ceea ce vizează comportamentul SRL „Fim-Construction”, instanța de recurs remarcă că prin înaintarea contestațiilor împotriva ordonanțelor organului de urmărire penală, comportamentul reprezentantului său nu a contribuit la durata procedurilor, dar au fost îndreptate întru exercitarea drepturilor procedurale și apărarea celor pretinse.

Miza (interesul) pentru reclamant.

Instanța de recurs menționează că în sensul Legii enunțate, miza pentru partea civilă SRL „Fim-Construction” la desfășurarea urmăririi penale în cauza penală analizată la caz există, or ultima pretinde la investigarea sustragerii bunurilor din imobilele din str. Industrială nr. 7 or. Sîngera mun. Chișinău, ce aparțin cu drept de proprietate SRL „Fim-Construction”.

Astfel, fiind cert că prin dobândirea calității de parte civilă în procesul penal, se are în vedere nu doar condamnarea penală a autorului infracțiunii ci și repararea

prejudiciului pe ca l-a suferit (cauza Moreira de Azevedo c. Portugaliei din 23 octombrie 1990, par. 67).

În conexiunea celor relatate, reieșind din perioada desfășurării urmăririi penale de aproximativ 8 ani (din data emiterii ordonanței organului de urmărire penală de recunoaștere a SRL „Fim-Construction” în calitate de victimă și parte civilă și până la data depunerii prezentei cereri de chemare în judecată), de atitudinea părților, de complexitatea, precum și miza (interesul) pentru reclamant, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că cerința cu privire la constatarea încălcării dreptului SRL „Fim-Construction” la un termen rezonabil al procesului penal nr. 2010428030 prevăzut de articolul 6 § 1 al Convenției, nu a fost respectată, aspect care generează constatarea acestei încălcări.

Conform art. 2 alin. (6) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

Iar art. 5 alin. (1) al aceleiași legi, statuează că în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

În același context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ia în considerație și realizările în acest sens a practicii judiciare, și anume că aprecierile prejudiciului moral se face în raport cu criteriile menționate anterior (comportamentul părților, miza pentru reclamant, durata neexecutării), totodată, luându-se obligatoriu în considerație și principiul general al echității, iar suma apreciată să nu fie vădit disproporțională cu sumele acordate de Curtea Europeană.

Drept urmare, reieșind din specificul acțiunii, se va reține că prima instanță, cu aplicarea corectă a legii materiale care guvernează raportul juridic litigios, creând condiții obiective participanților la proces, just a ajuns la concluzia de a admite cerința cu privire la constatarea încălcării dreptului reclamantului SRL „Fim-Construction” la desfășurarea termenului rezonabil al urmăririi penale în cadrul dosarului penal nr. 2010428030 și repararea prejudiciului moral, totodată corect determinând și mărimea compensației pentru prejudiciu cauzat SRL „Fim-Construction” în sumă de 25 000 de lei, care ar constitui o satisfacție echitabilă a

prejudiciului cauzat acestuia ca rezultat al încălcării termenului rezonabil al urmăririi penale.

Or, cuantumul prejudiciului moral pretins de către SRL „Fim-Construction” în mărime de 300 000 de lei este vădit disproportionat și excesiv în raport cu criteriile stabilite la caz și principiul general al echității.

Sintetizând cele reliefate supra, instanța de recurs consideră greșită soluția instanței de apel cu privire la netemeinicia acțiunii SRL „Fim-Construction” împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la desfășurarea urmăririi penale în termen rezonabil, fapt ce impune casarea deciziei instanței de apel.

În mod concomitent, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reiterează și caracterul contradictoriu al deciziei instanței de apel, care, constatând că SRL „Fim-Construction” nu poate fi considerată victima violării art. 6 § 1 din Convenție, sub aspectul termenului rezonabil de desfășurare a urmăririi penale, în alt context, într-un mod contradictoriu, a purces la examinarea în fond a pretențiilor acesteia, consemnând că din partea organului de urmărire penală sau a instanței judecătorești nu se atestă acțiuni de tergiversare a termenului rezonabil de efectuare a urmăririi penale și de examinare a cererilor/plângerilor depuse de partea vătămată SRL „Fim-Construction”.

Mai cu seamă că în speță, contrar concluziei instanței de apel, este de menționat că durata îndelungată a urmăririi penale se datorează anume pasivității organului de urmărire penală și a anchetei ineficiente.

Sub un alt aspect, instanța de recurs atestă justetea concluziei primei instanțe de respingere a cerinței SRL „Fim-Construction” cu privire la încasarea din contul bugetului de stat a sumei de 500 000 de euro cu titlu de prejudiciului material suportat prin comiterea infracțiunii.

Și asta deoarece, SRL „Fim-Construction” nu poate pretinde la repararea de către stat a prejudiciul material suportat în cadrul cauzei penale, în situația în care art. 221 alin. (2) CPP, stipulează expres că acțiunea civilă se intentează față de bănuit, învinuit, inculpat, față de o persoană necunoscută care urmează să fie trasă la răspundere sau față de persoana care poate fi responsabilă de acțiunile învinuitului, inculpatului.

Față de cele ce preced și având în vedere că circumstanțele cauzei au fost stabilite de către instanțele judecătorești și nu este necesară verificarea suplimentară a cărorva dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și de a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, art. 445 alin. (3) Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Fim-Construction”, reprezentată de avocatul Eduard Digore.

Se casează integral decizia din 19 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 25 iulie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Societății cu Răspundere Limitată „Fim-Construction”, reprezentată de avocatul Eduard Digore împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil și repararea prejudiciului material suportat prin comiterea infracțiunii.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătoria

Tamara Chișca-Doneva

Mariana Pitic

Nina Vascan

Anatolie Țurcan

Ala Cobăneanu